

PRIMEUR VOOR SINT-VICTOR

Allereerste school in Vlaanderen met label voor ‘herstellend handelen’

Hergo staat voor ‘herstelgericht groepsoverleg’, een methodiek om conflicten op een positieve manier op te lossen. Het is niet voldoende om daders (van bijvoorbeeld pesten) streng te straffen, vindt men in Sint-Victor. Slachtoffers blijven dan vaak zitten met gevoelens van angst of onmacht. Ook de gestrafte kan zich gefrustreerd voelen en op wraak zinnen. Hergo brengt overtreder en benadeelde bij elkaar. Ze vertellen allebei hun kant van de feiten en hun meningen en gevoelens. Overtreders beseffen dan beter wat de gevolgen zijn van hun gedrag en zijn makkelijker bereid om zich oprecht te verontschuldigen en te doen wat nodig is om tot een oplossing te komen. Hergo werkt volgens een uitgekende procedure, waarbij de moderator ervoor zorgt dat alle betrokkenen en hun steunfiguren aan bod kunnen komen. De afspraken tot herstel worden gezamenlijk gemaakt en ondertekend. Zo worden onderlinge relaties hersteld. Door een preventieve en pro-actieve aanpak blijft de goede sfeer op school verzekerd.

Dit alles past perfect in het opvoedingsproject van de school. Sint-Victor wil een hartelijke school zijn, waar leerlingen in wederzijds vertrouwen en respectvol met elkaar samenwerken.

De opleiding tot hergo-moderator was een initiatief van de onderwijscel van de stad Turnhout. In Sint-Victor hebben ondertussen meerdere leerkrachten en CLB-medewerkers een hergo-training gevolgd en is de herstelgerichte aanpak stevig in de schoolcultuur verankerd.

Daarom wordt Sint-Victor als allereerste school in Vlaanderen gelauwerd voor ‘herstellend handelen’. Burgemeester Francis Stijnen zal het label officieel uitreiken in de school op vrijdag 14 oktober 2011 om 10.30 uur.

KIWI'S EN HERGO'S

“Hoe is het hier op school met de tucht gesteld?” vragen bezorgde – of verontruste? – ouders wel eens bij een inschrijving. Goeie vraag.

Hoe zou jij willen dat de tucht op school was?

Hoe wil je dat we jongeren – mensen – behandelen die iets fouts hebben gedaan?

Hoe gaan we als school om met leerlingen die niet altijd naar wens functioneren?

Grofweg kunnen drie grondhoudingen voorkomen.

Ten eerste: je doet gewoon niks en laat de dingen maar begaan. Niet erg bevorderlijk natuurlijk, en uiteindelijk zullen de problemen zo groot worden dat je ze als een boemerang in je gezicht terugkrijgt, met alle pijn en smart tot gevolg.

Een tweede mogelijkheid: je treedt streng op en pakt elke leerling die een misstap zet stevig aan, zodat hij of zij geen voet meer verkeerd durft te zetten. Alles opgelost. Geen vuiltje aan de lucht. Iedereen loopt netjes in 't gareel. Maar heb je dan het probleem wel aangepakt? Onderhuids blijft de koorts branden en de leerling wordt wellicht verteerd door ongenoegen, wraakgevoelens, frustraties.

Wat dan wel? Je kunt als school je leerlingen ook met alle mogelijke zorgen omringen en in de watten leggen. Dat verwacht je toch van goedmenende mensen, niet? Of toch niet? Hebben we dan de leerling echt geholpen? Tja, die kan natuurlijk weer wel eventjes voort, maar hebben we hem of haar ook iets bijgeleerd? Is het goed om iemand zo te pampieren?

Sint-Victor wil kiezen voor een vierde weg, niet de snelste, niet de gemakkelijkste, maar hopelijk wel het leerpad dat ons naar het uiteindelijke doel brengt. We willen leerlingen ertoe brengen dat zij hun eigen doen en laten goed kunnen overwegen en zelfstandig de juiste beslissingen kunnen nemen. Wij willen hen leren om zelf hun problemen aan te pakken en oplossingen te zoeken. Wij willen hen verantwoordelijkheid bijbrengen, zodat zij hun eigen leven in handen kunnen nemen. Uiteraard willen wij hen voor onderweg de nodige rijvaardigheid bijbrengen, goede wegwijzers plaatsen, de bijgewerkte kaarten meegeven, de juiste bestemming aanduiden, de gps inschakelen als ze van de rechte baan zijn afgeweken. Maar ze moeten zelf leren navigeren, met oog voor hun eigen veiligheid en die van anderen, met verantwoordelijkheidszin.

Leerlingen niet zomaar aan hun lot overlaten, hen niet overbeschermen of betuttelen, hen niet autoritair en willekeurig behandelen. Wij kiezen voor weg 4: die van de geleide en geleidelijke zelfstandigheid en zelf-verantwoordelijkheid, zodat leerlingen voor zichzelf kunnen opkomen, hun eigen weg kunnen banen en hun eventuele fouten kunnen rechtzetten, tegenover zichzelf en anderen.

Wanneer er dan toch eens een ernstig conflict is, passen we in Sint-Victor de principes van *hergo* toe: via aangeleerde gesprekstechnieken zorgen we ervoor dat dader en slachtoffer samen, met goede begeleiding, een positieve oplossing uitwerken. *Hergo* werkt beter dan een gewone straf. Het slachtoffer blijft niet achter met angsten of frustraties, maar krijgt genoegdoening en kan mee de herstelsanctie bepalen. De dader moet niet alleen de aangerichte schade herstellen, maar erkent openlijk zijn verantwoordelijkheid en wordt geconfronteerd met de gevoelens van het slachtoffer. Op die manier worden relaties hersteld en zijn er nieuwe kansen voor wederzijds begrip en respect.

Zo bewaren we op school de hartelijke sfeer waardoor iedereen zich zo goed voelt in Sint-Victor.

Vraag het gerust aan onze leerlingen.

Had je nog een vraag bij de titel van dit stuk? Wel, de *hergo*-methodiek is ontstaan in Nieuw-Zeeland en van daaruit in Vlaanderen ingevoerd, net als de kiwi's. Wij smaken er graag de vruchten van, even voedzaam als kiwi's, met veel vitamines voor het leven en het leren.

**Getuigenis over de hergo-training
in de personeelsvergadering van dinsdag 26 april 2011**

Beste collega's

Ik heb vanavond de dankbare taak om iets te komen vertellen over HERGO. Dankbare taak, zeg ik, omdat ik het voorrecht heb gehad een 2-daagse bijscholing te mogen bijwonen, waardoor ikzelf ben gaan geloven in de kracht van dit concept. Het is niet de bedoeling dat ik opnieuw de hele theorie ga uiteenzetten, want daarvoor is het weer veel te mooi!

Ik ben me er ook van bewust dat het woord HERGO bij sommigen al spontane afkeer oproept, o.a. omdat tijdens die bewuste 2-daagse er hier en daar een vervangingsuurtje moest opgevuld worden... Maar ik kan jullie verzekeren, en ik mag dat, want niemand van jullie heeft mij moeten vervangen: het was het waard! Daarom zou ik nog even willen zeggen, namens alle collega's die hebben deelgenomen aan deze bijscholing: echt dankjewel!

Ik heb, naast vele andere, vooral 2 dingen meegenomen uit deze cursus: voor de 1ste zou ik willen teruggrijpen naar het opvoedingsmodel dat tijdens de afgelopen pedagogische studiedag is gebruikt.

Tijdens onze interactie zijn we tot het inzicht gekomen dat wij als school een beetje opgesplitst worden in 2 kampen: om het cru te zeggen: aan de ene kant het autoritaire kamp, en aan de andere kant het kamp dat vooral begeleiding en zorg wil bieden. Denk daarbij maar aan de zorgleerkrachten, de GOK'ers, de GOn-begeleiding, de pesticidegroep, de no-blame-methode, alle collega's die van nature willen begeleiden en zorgen en nu, volgens de sceptici dus ook nog eens die HERGO.

Nochtans wil HERGO wél die structuur bieden die diezelfde sceptici hier zo missen. Hergo situeert zich dus eigenlijk in dit 4de, tamelijk lege vak. Als ik hier spreek over 2 kampen, dan is dat met evenveel respect voor het ene als voor het andere kamp. We mogen ervan uitgaan dat elke leerkracht zijn taak zo goed mogelijk wil vervullen, en iedereen neemt zijn eigen persoonlijkheid daarin mee. De ene voelt zich nu eenmaal gemakkelijk bij een duidelijk afgelijnde structuur met duidelijke regels en daaraan gekoppelde sancties; de ander heeft daar liever wat meer vrijheid in. Ik denk ook dat het goed en verrijkend is dat elke collega zijn eigen persoonlijkheid meeneemt in heel dat opvoedingsproces.

Maar de werkgroep HERGO heeft zich nu in feite een beetje de ambitieuze taak aangemeten om die twee kampen wat dichter naar elkaar te laten toegroeien in dit 4de vak, dat zowel oog heeft voor structuur, regels en sancties als voor zorg en begeleiding.

Om dit te bereiken is een van de volgende werkpunten het opstellen van een handelingsplan dat bij de opvolging van ernstige conflicten kan en moet worden gevolgd.

Ik kan me voorstellen dat sommigen nu bij zichzelf denken, ja, maar, ik werk al zo lang volgens die principes, moet daar nu per se de term HERGO opgeplakt worden? Nee,

natuurlijk moet dat niet om in dat 4^e vak te werken. Maar het kan wel helpen om de neuzen een beetje in dezelfde richting te brengen, om niet naast elkaar, maar met elkaar te werken. Het zou daarom bovendien fijn zijn als we als school ook naar buiten toe die eenheid uitstralen.

Hergo, of herstelgericht groepsoverleg, streeft uiteraard naar een volledig herstel van een conflictsituatie, herstel zowel bij het slachtoffer als bij de dader.

Een 2de belangrijke les die ik heb meegenomen uit de 2-daagse, is dat wij hier op school al een hele tijd heel wat moeite doen om herstel bij de daders te bewerkstelligen, maar dat het herstel bij het slachtoffer (dat vaak ook een collega is) dikwijls wat verwaarloosd wordt. Het is dus zaak om bij het opstellen van het handelingsplan ook duidelijk het herstel bij het slachtoffer op te nemen.

Een belangrijk aspect van de herstelgerichte aanpak verloopt in een pro-actieve cirkel. De afgelopen maanden hebben een aantal collega's deze werkwijze uitgeprobeerd en gefilmd. Bij het begin van het filmpje leggen zij zelf het principe uit. Op het einde komen nog enkele leerlingen aan het woord na afloop van zo'n cirkelgesprek. Na het filmpje zal Dirk, die wel aanwezig was tijdens 1 van deze sessies maar niet heeft deelgenomen, zijn ervaringen kort toelichten.

Wij denken dat het zinvol is om de leerlingen met deze methode vertrouwd te maken, om af en toe zo'n proactieve cirkel toe te passen i.p.v. een traditioneel klasgesprek, ten eerste omdat hierbij alle leerlingen, ook de minder mondige, hun zegje moeten doen, ten tweede omdat leerlingen deze methode dan ook heel vlot kunnen gebruiken als er echt een probleemsituatie zou zijn.

Ik wens jullie veel succes en mooie ervaringen ermee.

(Mieke Deckx, secretariaatsmedewerker)

Getuigenis van een aanwezige bij een herstelgericht groepsoverleg

Als vertegenwoordiger van de directie was ik aanwezig bij het eerste echte hergo in Sint-Victor. Het overleg draaide om een conflict tussen een lerares en een leerling van het 4de jaar Handel. Omdat zijn moeder ook aanwezig moest zijn, werd het gesprek op een avond gehouden. Ik was een beetje korzelig, want de voorbije week was al heel druk geweest, met o.a. enkele late vergaderingen, en ik vond het maar een omslachtig gedoe om al die mensen bijeen te brengen voor iets wat ook had kunnen worden afgehandeld met een fikse straf voor die onbeschofte kerel. Eerst al die verkennende gesprekken vooraf. Nu die formele verwelkoming aan de deur van het CLB-lokaal, waar het gesprek zou plaatsvinden. De naambordjes op de stoelen en al die afspraken over de te volgen procedure. Komaan, vooruit met de geit. Ik wou naar huis en een keertje op tijd in bed.

Toen iedereen op z'n toegewezen plaats zat, begon het 'herstelgerichte groepsoverleg'. Het werd geleid door Kim Buyst, de enige leerkracht die tot dan toe opleiding tot hergo-moderator had gevolgd. Ze was daar zo enthousiast over geweest, dat zij vol ongeduld gewacht had op een conflict dat geschikt was om de opgedane theorie in de praktijk toe te passen.

Ze had duidelijk haar les – de methodiek – geleerd. Om beurt gaf zij het woord aan 'dader' en 'slachtoffer' en aan hun gekozen steunfiguren. Ongeduldig probeerde ik tussenbeide te komen wanneer iemand iets zei dat me absoluut onjuist leek, maar telkens werd ik kordaat het zwijgen opgelegd. Ik moest netjes mijn beurt afwachten.

Maar goed ook. Naarmate het gesprek vorderde, werd ik me bewust van de sterkte van de procedure. De moderator dwong de betrokkenen om elkaar in de ogen te kijken, vroeg nadrukkelijk om sommige dingen te herhalen, om zaken anders en juister te verwoorden. De aanvankelijk onderuit gezakte leerling zette zich wat rechter, stilaan veranderde zijn arrogante houding en later kwam er een eerst aarzelende, daarna duidelijk verwoorde schuldbekentenis en uiteindelijk een oprecht klinkende verontschuldiging.

Ik had het van die bewuste leerling nooit verwacht. Toen hij ook zonder tegenpruttelen meewerkte aan het bepalen van de herstelacties, stond ik helemaal versteld van wat dit hergo had teweeggebracht. De betrokken partijen hadden geduldig naar elkaars uiteenzettingen geluisterd, hadden na een tijdje wederzijds begrip en respect getoond, hadden elkaars emoties gezien en aan gevoeld, hadden samen een herstelplan afgesproken en ondertekend. De emoties hadden ook mij – als min of meer neutrale partij – niet onberoerd gelaten. In de loop van het gesprek waren verschillende gevoelens bij mij opgekomen, hoe ik mezelf ook verplichtte om rationeel een oordeel te vormen. Wat mij bijzonder trof, waren de gedachten en emoties van de steunfiguren. Ik had nooit gedacht dat zo'n hergo bij de betrokkenen zoveel naar boven kon brengen.

Na afloop ben ik niet onmiddellijk naar huis gereden om vroeg te gaan slapen. Ik was niet de enige die een beetje 'decompressie' nodig had, niet in een vijfsterrenwelfarehotel op Corsica, maar in het cafeetje op de hoek.

Ondertussen heb ik zelf, samen met enkele collega's en CLB-medewerksters, een hergo-training gevolgd en ben ik helemaal gewonnen voor de herstelgerichte aanpak van eventuele pesterijen of ruzies op school. We zijn nu gepatenteerde hergo'ers in Sint-Victor. Ik ben er trouwens van overtuigd dat met proactieve gesprekken volgens de hergo-methodiek vele conflicten kunnen worden voorkomen. En dat is nog altijd beter dan moeten genezen met bittere pillen.

(P.H.)

Getuigenis van een leerling die een hergo meemaakte

De hergo was een heel goed voorbereid en doordacht initiatief, dat iedere betrokken partij de kans gaf om zijn of haar zegje te doen. Dankzij de nodige begeleiding werd ook ieders mening gerespecteerd en gevolgd door eventuele positieve opbouwende kritiek. Ik denk dat elke partij beter uit dit georganiseerd gesprek is gekomen.

(G.S.)

Getuigenis van een aanwezige bij een proactieve cirkel (kringgesprek) in een klasgroep

“We wilden haar echt niet kwetsen. Wij zagen het als plagerijtjes, niet meer dan kinderstreken. We waren ons van geen kwaad bewust.

Tot toen in die proactieve cirkel, toen we om beurt onze versie van de feiten moesten vertellen en hoe we ons daarbij voelden. Pas op het moment dat ik haar zag huilen, besepte ik hoe verkeerd wij waren geweest.

Zo'n proactieve cirkel, dat zou meer mogen gebeuren, in elke klas, in elke school.

Mensen beseffen vaak niet hoe hard iets kwetst, of wat ze verkeerd doen, tot ze ermee geconfronteerd worden. Zo'n proactieve cirkel is een fantastisch idee, een goede manier om de dader(s) inzicht te laten krijgen in hoe het slachtoffer zich voelt.

Ik ben uiteindelijk blij dat ik het heb mogen meemaken en ik hoop echt dat men dit op school in de toekomst vaker gaat toepassen.”

(F.M.)